

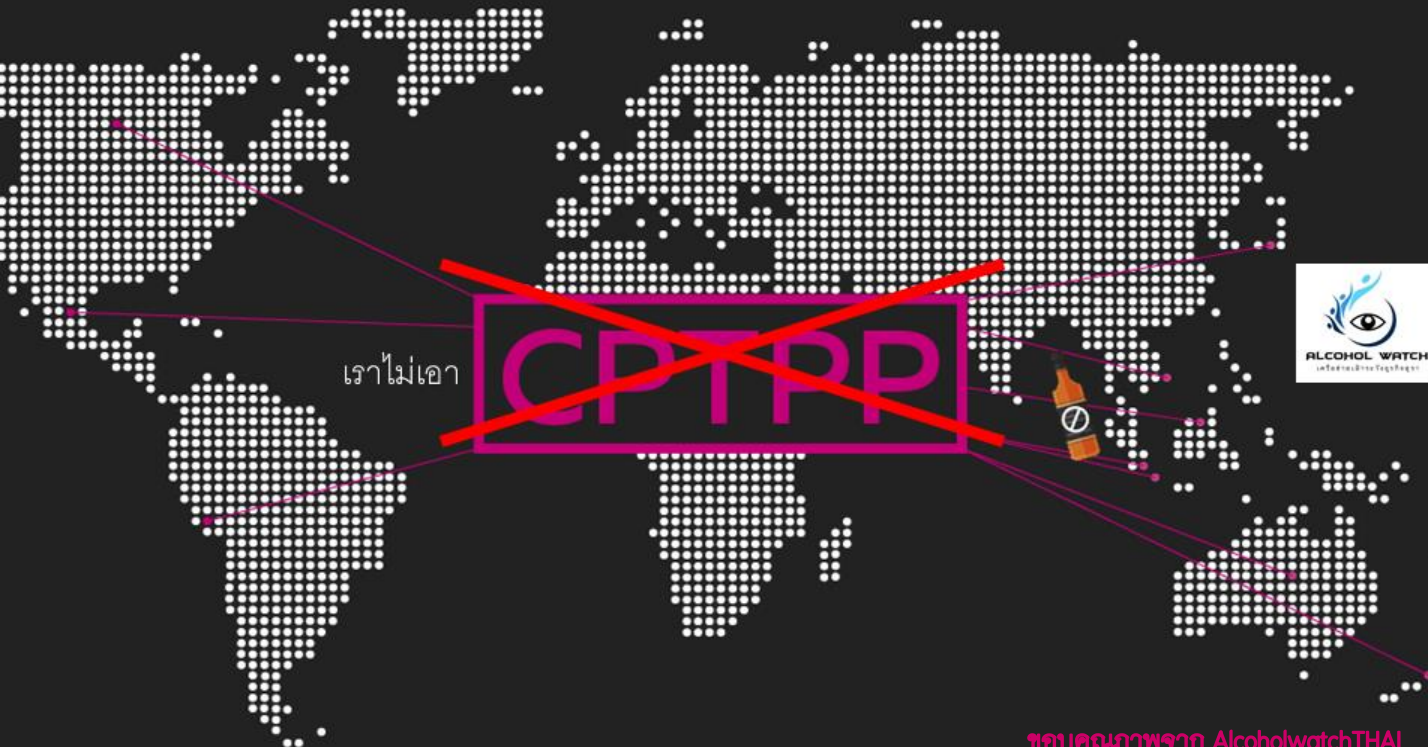
เปิด 4 ข้อเสียเปรียบ CPTPP

ต่อการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทย

ไพศาล ลัมสทิพย์

กรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กรรมการบริหารศูนย์กฎหมายสุขภาพและจริยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขอบคุณภาพจาก AlcoholwatchTHAI

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) เป็นความตกลงการค้าเสรีระดับพหุภาคี ซึ่งปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 11 ประเทศ คือ ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ ชิลี เปรู เม็กซิโก ญี่ปุ่น บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2561 การที่รัฐบาลไทยตัดสินใจที่จะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิก CPTPP ในภายหลังนั้น ทำให้ประเทศไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เนื่องจากจะต้องยอมรับพันธกรณีตามความตกลงที่มีการเจรจาเสร็จสิ้นไปแล้ว อีกทั้งยังอาจสร้างผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพของคนไทย โดยเฉพาะนโยบายและกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทย

Professor Andrew D Mitchell ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศจาก University of Melbourne ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งได้เคยมาบรรยายผลกระทบของความตกลง CPTPP ต่อระบบสาธารณสุขที่กระทรวงสาธารณสุขเมื่อปี 2562 จัดโดย สำนักงานพัฒนาโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) ระบุว่าความตกลง CPTPP จะส่งผลให้อัตราการเกิดโรคไม่ติดต่อ (NCDs) เพิ่มสูงขึ้น เช่น โรคมะเร็ง หัวใจ ความดันโลหิต หลอดเลือดสมอง เบาหวาน หรือโรคระบบทางเดินหายใจ เนื่องจาก CPTPP เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถผลิต ส่งเสริมการบริโภคและการทำตลาดสินค้าในกลุ่มผลิตภัณฑ์ยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น

ผู้เขียนได้ศึกษาเนื้อหาของความตกลง CPTPP ที่มีผลเสียต่อนโยบายและกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สรุปได้ดังนี้

1. ภาครัฐจะถูกแทรกแซงจากธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (รวมถึงธุรกิจยาสูบ) เนื่องจากข้อบทที่ 25 เรื่องความสอดคล้องของกฎระเบียบ (Regulatory Coherence) เป็นข้อบทใหม่ที่ยังไม่เคยถูกนำมาใช้กับความตกลงการค้าเสรีฉบับอื่นมาก่อน เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถแทรกแซงภาครัฐ โดยมีส่วนร่วมในการแก้ไขนโยบายและกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงกฎหมายภาษีสรรพสามิตได้อย่างชอบธรรม ซึ่งจะส่งผลเสียต่อสุขภาพคนไทยในอนาคต
2. ผู้ประกอบการสุราต่างประเทศอาจเรียกร้องให้รัฐบาลตนเอง เสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในประเด็นการควบคุมการโฆษณา การสื่อสารการตลาด และการควบคุมฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอ้างว่าเป็นกฎหมายที่ขัดกับความตกลง CPTPP ในข้อบทที่ 8 เรื่องอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade)
3. ความตกลง CPTPP ในข้อบทที่ 9 มีเนื้อหาที่กำหนดให้ภาครัฐมีหน้าที่ส่งเสริม CSR ของภาคธุรกิจ ก็อาจกลายเป็นจุดอ่อน ให้กลุ่มธุรกิจสุราใช้กิจกรรม CSR เป็นช่องทางส่งเสริมการขายในกลุ่มเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้อย่างเปิดกว้าง
4. รัฐบาลไทยอาจถูกผู้ประกอบการสุราต่างประเทศฟ้องร้องได้ หากไม่ปฏิบัติตามความตกลง CPTPP แม้ว่าการระงับข้อพิพาทแบบ ISDS ที่เปิดให้เอกชนต่างประเทศฟ้องรัฐบาลได้ จะถูกระงับใช้เป็นการชั่วคราว เพราะในอนาคตอาจมีการเจรจาบทวนให้นำ ISDS มาใช้ในอนาคต

การตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกในความตกลง CPTPP ของรัฐบาล จะต้องคำนึงผลกระทบด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพของคนไทย ไม่ควรให้ความสำคัญเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้นซึ่งอาจไม่คุ้มกับงบประมาณรายจ่ายด้านสุขภาพมหาศาลที่ภาครัฐและคนไทยต้องจ่ายไป เพราะเรื่องสุขภาพและชีวิตคน การเกิดอุบัติเหตุ ปัญหาสังคม อาชญากรรม ควรมาก่อนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ